

Complexnummer: 514870

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Coopersburg

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

514871, 514872, 514873

Woonplaats

Akkrum

Gemeente

Heerenveen

Provincie

Fryslân

Locatie van het hoofdobject

Ljouwerterdyk 6, 8491 GC te Akkrum

Complexomschrijving

Inleiding

Het complex van de Stichting Coopersburg bestaat uit een BEJAARDENTEHUIS met oorspronkelijk 22 woningen, thans 21 woningen, de TUIN met 3 BRUGGEN, FONTEIN en ZONNEWIJZER en het MAUSOLEUM.

Het BEJAARDENTEHUIS Coopersburg in Overgangsarchitectuur werd in 1900 gebouwd naar ontwerp van de gemeentearchitect Folkert Hoekstra uit Akkrum, door W.D. Booienga uit Ternaard. De opdrachtgever was Folkert H. Kuipers, geboren in 1843 te Akkrum, geëmigreerd naar Amerika in 1866 en aldaar genaturaliseerd onder de naam Frank Cooper. Hij had fortuin gemaakt als compagnon van het warenhuisconcern Siegel & Cooper met vestigingen in Chicago en New York. In het tehuis bevindt zich een eglomiséé-werk, voorstellende de vestiging in New York. Volgens de Stichtingsakte uit 1899 was het doel van Coopersburg: "(...) onderdak en onderhoud en in het algemeen verzorging te geven aan behoeftige ouden van dagen, zowel mannen als vrouwen, onverschillig van welken godsdienst, die in de gemeente Utingeradeel zijn geboren of op het tijdstip van hun opname tenminste dertig jaren in die gemeente hebben gewoond; inwoners van Akkrum genieten de voorkeur." Op 18 juli 1900 werd de eerste steen gelegd en 8 mei 1901 vond de feestelijke opening plaats.

De TUIN in Gemengde tuinstijl werd in 1900 aangelegd door boomkweker G.W. Westra uit Hardegarijp. De grond werd opgehoogd en waterpartijen uitgegraven, waarover bruggetjes werden geslagen. Voor de aansluiting op de Leeuwarderweg werden over het water twee dammen gemetseld, elk met een ijzeren hekwerk. Daarvan is er één bij de versmalling van de grachten, als gevolg van de

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

wegverbreding in 1978/79, verwijderd. In de vijver voor het hoofdgebouw werd een rotspartij gemetseld met een FONTEIN, die water ontving uit een zinken tank op de zolder van het torentje in het middengedeelte van het hoofdgebouw. In de achtertuin werd een ZONNEWIJZER opgesteld. In 1906 werd in de tuin een MAUSOLEUM gebouwd, naar ontwerp van en uitgevoerd door de Amsterdamse beeldhouwer Johann Hinrich Schröder in Art Nouveaustijl. In het mausoleum zijn de lichamen bijgezet van de stichter Frank Cooper/Folkert Kuipers (overleden 1904) en zijn echtgenote Antoinetta Gerardina de Graaff (overleden 1878).

Waardering

Het complex van de Stichting Coopersburg bestaat uit een BEJAARDENTEHUIS met 21 woningen in Overgangsarchitectuur uit 1900 naar ontwerp van de gemeentearchitect F. Hoekstra, de TUIN in Gemengde tuinstijl uit 1900 naar ontwerp van G.W. Westra uit Hardegarijp met 3 contemporaine BRUGGEN, een FONTEIN, een ZONNEWIJZER en het MAUSOLEUM in de Art Nouveau-stijl van de beeldhouwer Joh. Hinrich Schröder. Het complex is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als karakteristiek voorbeeld van een typologische ontwikkeling, namelijk collectief wonen in individuele kamerwoningen in plaats van een groepshuisvesting van bejaarden,
- vanwege de bijzondere situering aan de toegangsweg tot Akkrum,
- vanwege de bijzondere betekenis van het object voor het aanzien van het dorp Akkrum,
- vanwege de redelijke mate van architectonische gaafheid van het hoofdgebouw,
- vanwege de structurele en visuele gaafheid van het complex in relatie tot de dorpse omgeving.
- als karakteristiek voorbeeld van deze tuinstijl,
- vanwege het bijzondere belang van de tuinaanleg met zeldzame en oude beplanting,
- vanwege de herinneringswaarde aan de stichter van Coopersburg,
- vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteit van het ontwerp van het mausoleum in de tuin,
- vanwege de zeer hoge mate van architectonische gaafheid van het mausoleum, zowel van het exterieur als het interieur,
- vanwege de hoge mate van typologische zeldzaamheid van een mausoleum op nationaal niveau.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 514871

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 februari 2000
Kadaster deel/nr	82686/90

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Akkrum		Heerenveen		Fryslân			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Ljouwerterdyk	6			8491 GC	Akkrum		
Ljouwerterdyk	8			8491 GC	Akkrum		
Ljouwerterdyk	10			8491 GC	Akkrum		
Ljouwerterdyk	12			8491 GC	Akkrum		
Ljouwerterdyk	14			8491 GC	Akkrum		
Ljouwerterdyk	16			8491 GC	Akkrum		
Ljouwerterdyk	18			8491 GC	Akkrum		
Ljouwerterdyk	20			8491 GC	Akkrum		
Ljouwerterdyk	22			8491 GC	Akkrum		
Ljouwerterdyk	24			8491 GC	Akkrum		
Ljouwerterdyk	26			8491 GD	Akkrum		
Ljouwerterdyk	28			8491 GD	Akkrum		
Ljouwerterdyk	30			8491 GD	Akkrum		
Ljouwerterdyk	32			8491 GD	Akkrum		
Ljouwerterdyk	34			8491 GD	Akkrum		
Ljouwerterdyk	36			8491 GD	Akkrum		
Ljouwerterdyk	38			8491 GD	Akkrum		
Ljouwerterdyk	40			8491 GD	Akkrum		
Ljouwerterdyk	42			8491 GD	Akkrum		
Ljouwerterdyk	44			8491 GD	Akkrum		
Ljouwerterdyk	46			8491 GD	Akkrum		
Ljouwerterdyk	48			8491 GD	Akkrum		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Akkrum	A				3238		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving**

Inleiding

Het BEJAARDENTEHUIS Coopersburg in Overgangsarchitectuur werd in 1900 gebouwd door de fa. W.D. Booijsing uit Ternaard, naar ontwerp van de gemeentearchitect Folkert Hoekstra uit Akkrum. De opdrachtgever was Folkert H. Kuipers, geboren in 1843 te Akkrum, geëmigreerd naar Amerika in 1866 en daar genaturaliseerd onder de naam Frank Cooper. Op 18 juli 1900 werd de eerste steen gelegd en op 8 mei 1901 vond de feestelijke opening plaats.

De woningen zijn in 1980 overgedragen aan de woningstichting en gerenoveerd, waarbij de plattegrond van de woningen ingrijpend is gewijzigd; de achteraanbouwen met één privaat per twee woningen en een portaal zijn gesloopt, de schoorstenen in de zakgoot tussen de topgevels en op het achterschild zijn vervangen door pijpen op het achterschild. Het interieur van de woningen wordt niet van rijkswege beschermd. Een uitzondering daarop vormt een deel van het verhoogde middengedeelte van Coopersburg met ondermeer de voormalige bestuurskamer van de regenten. Achter de woningen staan houten bergingen, deze vallen buiten bescherming van rijkswege. De historische achtergrond en de visuele gaafheid van het langgerekte (ruim 100 meter) en symmetrisch ingedeelde object op zichzelf, als wel in relatie tot de overige onderdelen van het complex, rechtvaardigen de bescherming van rijkswege.

Omschrijving

Het tehuis Coopersburg heeft een symmetrische indeling: het bestaat uit een verhoogd middendeel, waarvan de eerste bouwlaag voorheen twee woningen omvatte, met aan weerszijden een vleugel met elk 10 erkerwoningen. De woningen zijn telkens in spiegelbeeld geschakeld met uitzondering van de woningen aan de beide uiteinden; de voormalige woningen in het middendeel wijken in de plattegrondstructuur niet af van de ritmiek en maatvoering van de geschakelde woningen in de vleugels.

De gevels zijn opgetrokken in bruine baksteen, verlevendigd met tectonische versieringen met kunststenen banden en aanzetstenen. De voorgevel heeft een beraapte plint. De blinde kopse noordgevel is met portland beraapt; de blinde kopse zuidgevel is opgetrokken in staand verband met gesneden voeg en verlevendigd met vijf banden in kunststeen. De achtergevel is verlevendigd met drie banden en in elke woning een achterdeur en een H-venster; de beraapte vlakken in de achtergevel markeren de plek van de vroegere aanbouwen. De dakschilden van de woningen zijn belegd met zwart geglazuurde, gegolfde Friese pannen.

De woningen bestaan uit één bouwlaag met een samengesteld zadeldak: de topgevels staan haaks op de doorlopende nok. Aan de voorgevel bevindt zich per woning een driezijdige erker met verticaal verdeelde vensters en zinken dak onder een geringe helling, een drietreeds, betonnen stoep met hemelwaterdoorvoer, een voordeur met bovenlicht en in de topgevel een raam. De topgevels hebben een gevelafsluiting bekroond door een eenvoudig versierd toppenant met een smeedijzeren versiering.

Het middengedeelte van het gebouw heeft de oppervlakte van twee woningen en bestaat uit twee bouwlagen gescheiden door een cordonlijst; de erkers zijn over beide bouwlagen doorgetrokken, waartussen het middengedeelte met een derde bouwlaag uittorent. Het is een nagenoeg vierkant volume; op de begane grond waren oorspronkelijk twee woningen en op de verdieping twee regentenkamers. Erkers en torentje hebben een gevellijst. Het torentje heeft een vierzijdige spits; het middendeel een samengesteld afgeknot schilddak. De erkers hebben een overstek op versierde gootklampen aan het fries. De spits, het voorschild en de zijschilden van het middendeel zijn belegd met Lucas IJbrandspannen; het achterschild is belegd met zwart geglazuurde, gegolfde Friese pannen. De nokhoeken worden bekroond met sierlijke zinken pions; die op de toren heeft een windwijzer in de vorm van een pijl. De toegang

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

heeft een driezijdige trap met betegeld bordes onder een luifel, gestut door Dorische zuilen in terrazzo-werk; de porte brisée heeft deuren met glaspanelen. Boven het raam op de verdieping een gedenksteen met het Friese opschrift: STIFTE TA OANTINKEN OAN US HEIT EN MEM WILLEM HARMENS KUIPERS EN YTSJE ROMMERTS DE VRIES FEN HJAR SOAN F.H. COOPER U.S.A. 8E FEN MAEIMOANNE 1901. In de gedenksteen ook beeldhouwwerk in laagrelief van vogels op een tak. Boven de porte brisée in de derde bouwlaag een getoogd opschrift in kunststeen in hoogrelief: COOPERSBURG A. D. 1900.

Tot de waardevolle INTERIEURONDERDELEN van het middengedeelte behoren ondermeer: de vestibule, de gang met trap naar de regentenkamer; de regentenkamer. In de regentenkamer is een zwart marmeren schoorsteenmantel met een gesneden schoorsteenstuk, waarop een naamlijst van de regenten; in de bekroning van het schoorsteenstuk vuurpotten en een sprekend wapen: de kuiper. Aan de wand hangen pasteltekeningen van de portretten van de ouders van de stichter en een marmeren buste van de stichter, vervaardigd door de Italiaanse beeldhouwer Branconi.

Waardering

Het bejaardentehuis Coopersburg in Overgangsarchitectuur uit 1900, gebouwd naar ontwerp van de gemeentearchitect Folkert Hoekstra uit Akkrum is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als karakteristiek voorbeeld van een typologische ontwikkeling, namelijk collectief wonen in individuele kamerwoningen in plaats van in een groepshuisvesting voor bejaarden,
- vanwege het bijzondere belang voor het oeuvre van de gemeente-architect Folkert Hoekstra,
- vanwege de bijzondere situering aan de toegangsweg tot Akkrum,
- vanwege de bijzondere betekenis van het object voor het aanzien van het dorp Akkrum,
- vanwege de redelijke mate van architectonische gaafheid,
- als hoofdonderdeel van het totale complex,
- vanwege de structurele en visuele gaafheid van het complex in relatie tot de dorpse omgeving.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Sociale zorg, liefdadigheid

Functie

Bejaardentehuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 514872

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 februari 2000
Kadaster deel/nr	82686/66

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Akkrum		Heerenveen		Fryslân			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Ljouwerterdyk	6			8491 GC	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	8			8491 GC	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	10			8491 GC	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	12			8491 GC	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	14			8491 GC	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	16			8491 GC	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	18			8491 GC	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	20			8491 GC	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	22			8491 GC	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	24			8491 GC	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	26			8491 GD	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	28			8491 GD	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	30			8491 GD	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	32			8491 GD	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	34			8491 GD	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	36			8491 GD	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	38			8491 GD	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	40			8491 GD	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	42			8491 GD	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	44			8491 GD	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	46			8491 GD	Akkrum	Bij	
Ljouwerterdyk	48			8491 GD	Akkrum	Bij	
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Akkrum	A				3967		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Akkrum	A			3968

Omschrijving**

Inleiding

De TUINAANLEG rond Coopersburg in Gemengde tuinstijl is in 1900 ontworpen en uitgevoerd door G.W. Westra uit Hurdegaryp/Hardegarijp; in de tuin zijn ook enkele contemporaine tuinornamenten zoals twee BRUGGEN, een FONTEIN, een TOEGANGSBRUG en een ZONNEWIJZER aangebracht.

Op 17 augustus 1899 werd een smalle strook laaggelegen weiland tussen de Boorne en de Leeuwarderweg aangekocht. Het perceel heeft de vorm van een ongelijkzijdige driehoek en is door de aanleg van grachten een eiland geworden. Het terrein werd opgehoogd met onder andere aangevoerde grond; de tuin kreeg op enkele plaatsen wat meer reliëf door de ontgroning van de kronkelende grachten met diepe inhammen. Het beheer van de tuin was opgedragen aan de inwonende tuinman van Coopersburg: hij verzorgde het vormsnoeien, de bloemperken, de kuipplanten, het padenbeloop en de grasperken. Tot 1980 had Coopersburg een tuinman in dienst. In 1980 kwam de tuin in beheer van de dienst groenvoorzieningen van de voormalige gemeente Utingeradeel, tegenwoordig gemeente Boarnsterhim. Door extensief onderhoud is de beplanting versoberd: bloemperken, exoten en kuipplanten verdwenen doordat ze niet tijdig werden vervangen. Vormsnoei werd nagelaten, het opschot nam toe en het reliëf van de tuin vervlakte. Desondanks staat er in de tuin nog steeds zeldzame en zeer oude beplanting. Het langgerekte gebouw ligt tegen de imponerende coulisse van onder meer hoogopgaande populieren langs de Boorne. Enkele bomen behoren nog tot het oorspronkelijke assortiment. De gracht aan de Leeuwarderweg is versmald door de verbreding van de weg in 1978/79; de meest westelijke bakstenen toegangsbrug is gelijktijdig komen te vervallen. Bij de renovatie van de woningen in 1980 zijn er ter vervanging van de aangebouwde stenen secreten met berghokjes nieuwe, houten bergingen gebouwd in wat vroeger de bleekveldjes met haagjes achter de woningen waren. De FONTEIN ontving voorheen sproeiwater uit het waterreservoir op de bovenverdieping van het middengedeelte van Coopersburg.

De oostelijke TOEGANGSBRUG over de zuidgracht is herbouwd in 1978/79; daarbij is de detaillering vereenvoudigd door de verwijdering van de gietijzeren bekroning en de console van de hekstijlen op de brug, maar de hoofdvorm is gelijk gebleven.

Omschrijving

Het terrein aan de Boorne, waarop Coopersburg is gebouwd, heeft de vorm van een ongelijkzijdige driehoek en is door de aanleg van grachten aan de oost- en zuidzijde een eiland geworden. De grachten hebben diepe inhammen aan de oostzijde bij het mausoleum en aan de zuidzijde ter hoogte van het midden van het gebouw. Met de uitgegraven grond werd de tuin op enkele plaatsen wat meer reliëf gegeven, zoals aan de meest westelijke uitloper van het terrein. Een gedeelte van de aanleg van de voor- en achtertuin is gerelateerd aan de symmetrie van het hoofdgebouw; in de westelijke uitloper en de noordoosthoek van het terrein wordt wel dezelfde aanleg aangehouden maar is deze niet meer aan het hoofdgebouw gerelateerd. De slingerpaden zijn ongeplaveid; alleen voor het hoofdgebouw ligt grind. Op het terrein liggen enkele niervormige perken in gazons met bomen en heesters. Tot het oorspronkelijke assortiment bomen behoort de lineaire opstelling van onder meer hoogopgaande populieren, esdoorns en berken langs de Boorne, verder enkele markante solitaires in de voortuin zoals de treurwilg, plataan en rode beuk. Aan de noordoostzijde behoren tot het oorspronkelijk assortiment onder meer: de treurwilg bij het bruggetje en de kastanjes voor het mausoleum, esdoorn en beuk. In het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

midden achter het hoofdgebouw staat onder meer een slangeboom. In de perken staan geknotte varianten van ondermeer essen en linden.

De uitstulping van de gracht aan de voorzijde van het hoofdgebouw wordt overspannen door een kleine, holle BRUG. De brugleuning bestaat uit gietijzeren stijlen met punt, waartussen kettingen hangen. De eerste stijlen aan de brughoofden hebben een smeedijzeren vleugel.

Midden in de ronde uitstulping ligt de FONTEIN. De fontein heeft een bakstenen onderbouw, waarop lavastenen zijn gemetseld; daaruit steekt een spuer. De uitstulping van de oostelijke gracht wordt overspannen door een ingesnoerde en gebogen kleine BRUG; de brugleuning bestaat uit gietijzeren stijlen met punt, waartussen kettingen hangen. De eerste stijlen aan de brughoofden hebben een smeedijzeren vleugel.

Achter het hoofdgebouw staat op een bakstenen sokkel een natuurstenen, equatoriale ZONNEWIJZER in de vorm van een Grieks-kruis opgesteld. Deze draagt het opschrift: POST NUBILA LUX (Na regen zonneschijn). Op het equatorvlak staan de uurscijfers in arabische getallen en op de zijvlakken de uurlijnen.

De gemetselde TOEGANGSBRUG overkluist de zuidgracht; de balustrade is van steens metselwerk, afgedekt door een ezelsrug met op de hoeken een kunststenen stopstuk. In het midden een hekstijl, tweesteens in het vierkant gemetseld, dus aan beide zijden van de balustrade uitkragend, afgedekt met deksteen. Aan de hekstijlen draaien sierlijke, gesmede ijzeren hekken.

Waardering

De tuinaanleg rond Coopersburg in Gemengde tuinstijl uit 1900, ontworpen en uitgevoerd door G.W. Westra uit Hurdegaryp/Hardegarijp, met contemporaine tuinornamenten zoals twee wandelbruggen, een fontein, een toegangsbrug en een zonnewijzer is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als karakteristiek voorbeeld van deze tuinstijl,
- vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteit van het ontwerp,
- vanwege het bijzondere belang van de aanleg met zeldzame en oude beplanting,
- vanwege de bijzondere betekenis van het ontwerp in relatie tot de gebouwen in het park,
- vanwege de bijzondere betekenis van het complex voor het aanzien van het dorp bij de toegangsweg, de Leeuwarderweg,
- vanwege de redelijke mate van herkenbaarheid van het ontwerp en de beplanting,
- vanwege de visuele gaafheid van de tuin in relatie tot het complex,
- vanwege de typologische zeldzaamheid van de aanleg en de beplanting in Friesland.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Tuin

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 514873

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	21 februari 2000
Kadaster deel/nr	82686/157

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Akkrum	Heerenveen	Fryslân		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Akkrum	A			3968

Omschrijving**

Inleiding

Het MAUSOLEUM voor de stichter van Coopersburg en zijn vrouw staat ten noordoosten van het hoofdgebouw en is ontworpen in Art Nouveau-stijl door de beeldhouwer Johann Hinrich Schröder in 1906. Het bouwwerk is rechts bovenaan in de voorgevel gesigneerd en gedateerd: Joh. H. Schröder beeldh. Amsterdam = 1906. De beeldhouwer was afkomstig uit Duitsland woonde voor korte tijd in Leeuwarden. Ten tijde van de opdracht had hij zich in in Amsterdam gevestigd. De bijzetting van de stichter (overleden 31 december 1904) en zijn vrouw (overleden 31 december 1878) vond plaats in 1907. De opdrachtgever Frank Cooper (Folkert Kuipers) kende de beeldhouwer door een andere opdracht. Cooper was lid van het herdenkingscomité 'dr. Eeltsje Halbertsma', dat aan Schröder de opdracht voor een monument aan de Stationsweg te Grou had opgedragen. Frank Cooper was aanwezig bij de onthulling van het beeld in 1904.

Omschrijving

Het mausoleum heeft een vierkant grondplan. Het bestaat uit één bouwlaag met hoeklisenen en een ingesnoerde spiegelkoepel; de gevels zijn opgetrokken in zandsteen die rijkelijk versierd zijn door beeldhouwwerk. Met uitzondering van de voorgevel, die een geveltop heeft met een granieten waterlijst, is de geleding van de gevels identiek: een gebonchardeerde granieten plint met geprofileerde lijst, de gevelwand met een cordonlijst waarin een dubbele banderol is verwerkt en een granieten gevelafsluiting met palmetten als kantelen. De hoeklisenen hebben onder de cordonlijst een gebeeldhouwd reliëf van een lap stof, opgehangen aan knoppen, waaraan een krans met linten is opgehangen; boven de cordonlijst reliëf met de afbeelding van een rietstengel.

De vier hoeklisenen dragen Corinthische kapitelen van graniet, die dienen als voetstuk voor sculpturen van putti met dovende fakkels, geheven toorts, en een nestje met vogels en bloemen in hun handen.

In de noord- en zuidgevel van het mausoleum zijn gedenkstenen van gepolijst graniet geplaatst met "woorden van den stichter bij de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

opening van Coopersburg". In de oostgevel een rond raam met glas-in-lood. De koepel wordt bekroond door een urn met een draperie.

In de voorgevel de toegang met een tweetreeds, granieten stoep en een opgeklampte deur met gesmeed hang- en sluitwerk. De deur is gevat in een gepolijst granieten kozijn; de bovenzijde van de toegang heeft een getoogde afsluiting met beeldhouwde bloem- en bladmotieven. Aan beide zijden van de deur, bijna vrijstaande sculpturen van jonge vrouwen in klassieke gewaden met een lauwerkrans in de hand. Zij kijken naar het opschrift boven de deur: AAN ONZE OUDERS FRANK H. COOPER EN ANTOINETTA GERARDINA DE GRAAFF. Het beeldhouwwerk rond de toegang heeft een eenvoudige omlijsting. In de geveltop een gevleugelde putto die ingelijste medaillons vasthoudt met daar in de portretten in driekwartsprofiel van A.G. de Graaff en F.H. Cooper. De omlijsting van F.H. Cooper ligt op een palmtak en een eikentak; de omlijsting van A.G. de Graaff ligt op een palmtak en een rozentak. In de topgevel een klimmend boogfries; de top bekroond met acanthusbladen en bloemen.

Het INTERIEUR van het mausoleum wordt slechts verlicht door een rond venster met gekleurd glas-in-lood waarin een lauwerkrans en het monogram CdG (Cooper-de Graaff) zijn verwerkt. De voorlijst van de ingesnoerde spiegelkoepel rust op vier granieten zuilen en dobbelsteenkaptelen met beeldhouwde draperiën. Op de terrazzovloer, met een randstook waarin een meandermotief is verwerkt, staan twee marmeren tombes. Aan de korte kant daarvan het opschrift: HIER RUSTEN FOLKERT HARMENS KUIPERS WILLEMZOON, ZICH LATER NOEMENDE FRANK H. COOPER. GEB. AKKRUM 23 OCT 1843, OVERL. NEW-YORK 31 DEC. 1904 EN ZIJNE VROUW ANTOINETTA GERARDINA DE GRAAFF. GEB. MIDDELBURG 8 NOV 1846, OVERL. TOLEDO OHIO 31 DEC 1878.

Waardering

Het mausoleum, ontworpen in Art Nouveau-stijl door de beeldhouwer Johann Hinrich Schröder in 1906, is van algemeen cultuurhistorisch en architectonisch belang:

- vanwege de herinneringswaarde aan de stichter van Coopersburg,
- vanwege het bijzondere belang van het object voor het oeuvre van de beeldhouwer Johann Hinrich Schröder,
- vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteit van het ontwerp,
- vanwege het bijzondere materiaalgebruik, ornamentiek en beeldhouwwerk,
- vanwege de bijzondere betekenis van het object als essentieel onderdeel van het complex Coopersburg,
- vanwege de zeer hoge mate van architectonische gaafheid van het object, zowel van het exterieur als het interieur,
- vanwege de hoge mate van typologische zeldzaamheid op nationaal niveau.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Begraafplaats en -onderdelen

Functie

Graf

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument